

КРИТЕРІЇ ТА ІНДИКАТОРИ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

АНДРЕЄВА В.А.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6357-3063>

Фінансовий сектор України є основою сталого розвитку економіки та повинен сприяти підвищенню добробуту громадян через забезпечення ефективного акумулювання, розподілу та обігу фінансових ресурсів в економіці. Фінансовий ринок включає грошовий ринок, ринок капіталу та валютний ринок. Національний банк працює на фінансовому ринку, щоб досягати цілей монетарної політики. Він пропонує банкам кредити та розміщує депозитні сертифікати, купує та продає цінні папери та іноземну валюту. Саме так він впливає на вартість грошей та управляє інфляцією через трансмісійний механізм.

Стабільна й ефективна фінансова система, якій довіряють громадяни і бізнес, – необхідна умова для розвитку економіки. Національний банк сприяє фінансовій стабільності, допомагаючи фінансовій системі ефективно виконувати свої функції та бути стійкою до криз. Глибоку економічну кризу в Україні спровокували макроекономічні дисбаланси. «Потрійна» криза в 2014–2015 роках, з якою зіштовхнулася Україна, посилилась банківською та валютною кризами. За індексом конкурентоспроможності економіки, який було визначено за трьома групами критеріїв на міжнародному економічному форумі у Швейцарії, за підсумками 2017 р. Україна посіла 84-те місце із 102 оцінюваних країн (табл. 1).

Таблиця 1

Рейтинг України за індексом конкурентоспроможності

Критерій	Місце України
Стан макроекономічного середовища – ринкового, політичного, ринкового, інфраструктури	93
Індивідуальна ділова активність, бізнес-співтовариства і здатність уряду стимулювати розвиток бізнесу	52
Ментальність населення, стереотипи поведінки і національні традиції (звичаї)	85
Індекс конкурентоспроможності	84

Джерело: [1]

За даними Інституту розвитку менеджменту в Лозанні у 2018 р. Україна посіла 46-те місце серед 55 прорейтингованих країн за конкурентоспроможністю. За окремими показниками Україна має більш високий рейтинг (табл. 2) [1]. Світовий економічний форум за різних років ХХ ст. присвоїв Україні 60–70-ті місця серед 80 країн за показником GCI, що характеризує перспективи економічного зростання на найближчі 5–8 років і

визначається рівнем розвитку технологій, суспільних інститутів, макроекономічного клімату. Низький рейтинг України пояснюється технологічною відсталістю, низьким рівнем інноваційної активності, значним зносом основних фондів підприємств.

Критерієм економічного розвитку в Україні вважається будь-який приріст ВВП, створюючи ілюзію економічного зростання. Протягом останніх десятиріч в економічно розвинених країнах істотно змінилося співвідношення чинників підвищення конкурентоспроможності та економічного зростання: до 40% зросла частка інноваційних чинників, запропонованих на ринку фінансових послуг. Останніми роками одержала визнання концепція технологічного динамізму (концепція постійної технологічної революції), відповідно до якої науково-технічне лідерство країни визначається не лише розвитком фінансового ринку, а й здатністю до динамічної та безперервної його перебудови та запровадження новітніх технологій.

Таблиця 2

Рейтинг України за основними економічними показниками

Критерії	Місце України
Сфера інфраструктурних галузей	39
Конкурентні переваги дешевої робочої сили	51
Стан людських ресурсів	52
Рівень ВВП на 1 зайнятого	52
Сфера державного регулювання бізнесу	56
Захист прав інтелектуальної власності	80
Розвиток економіки	93
Розмір інвестицій на душу населення	109

Джерело: [1]

Дані аспекти обґрунтовують доцільність прискорення розвитку економіки України, який має забезпечуватись на основі ефективного управління фінансовим сектором зокрема. Незважаючи на певні позитивні зрушення щодо зростання питомої ваги фінансових послуг на ринку (рис.1), економіка України має явно виражену сировинну спрямованість, що становить загрозу внутрішній стабільності країни. Ресурси поглинаються зростаючою мірою.

Питання забезпечення економічної та фінансової стабільності в Україні стають все більш актуальними через високі політичні ризики, нестабільність у зовнішньоекономічній політиці, зростаючий розмір державного боргу та залежність від світових кредитних установ та фінансової допомоги інших країн [2].

З метою проведення комплексного аналітичного дослідження стратегії розвитку фінансового сектора визначимо сутність економічної категорії «стратегія», основні параметри та визначальні характеристики розробки та написання державних стратегій. Отже стратегія - загальний, недеталізований план певної діяльності, який охоплює тривалий період, спосіб досягнення складної цілі. Стратегію можна розглядати як довгостроковий, послідовний, конструктивний, раціональний, підкріплений ідеологією, стійкий до невизначеності умов середовища план, який супроводжується постійним

аналізом та моніторингом в процесі його реалізації та спрямований з певною метою на досягнення успіху в кінцевому результаті. Стратегія має здатність переходити від абстракції до конкретики у вигляді конкретизованих планів для функціональних підрозділів [4].

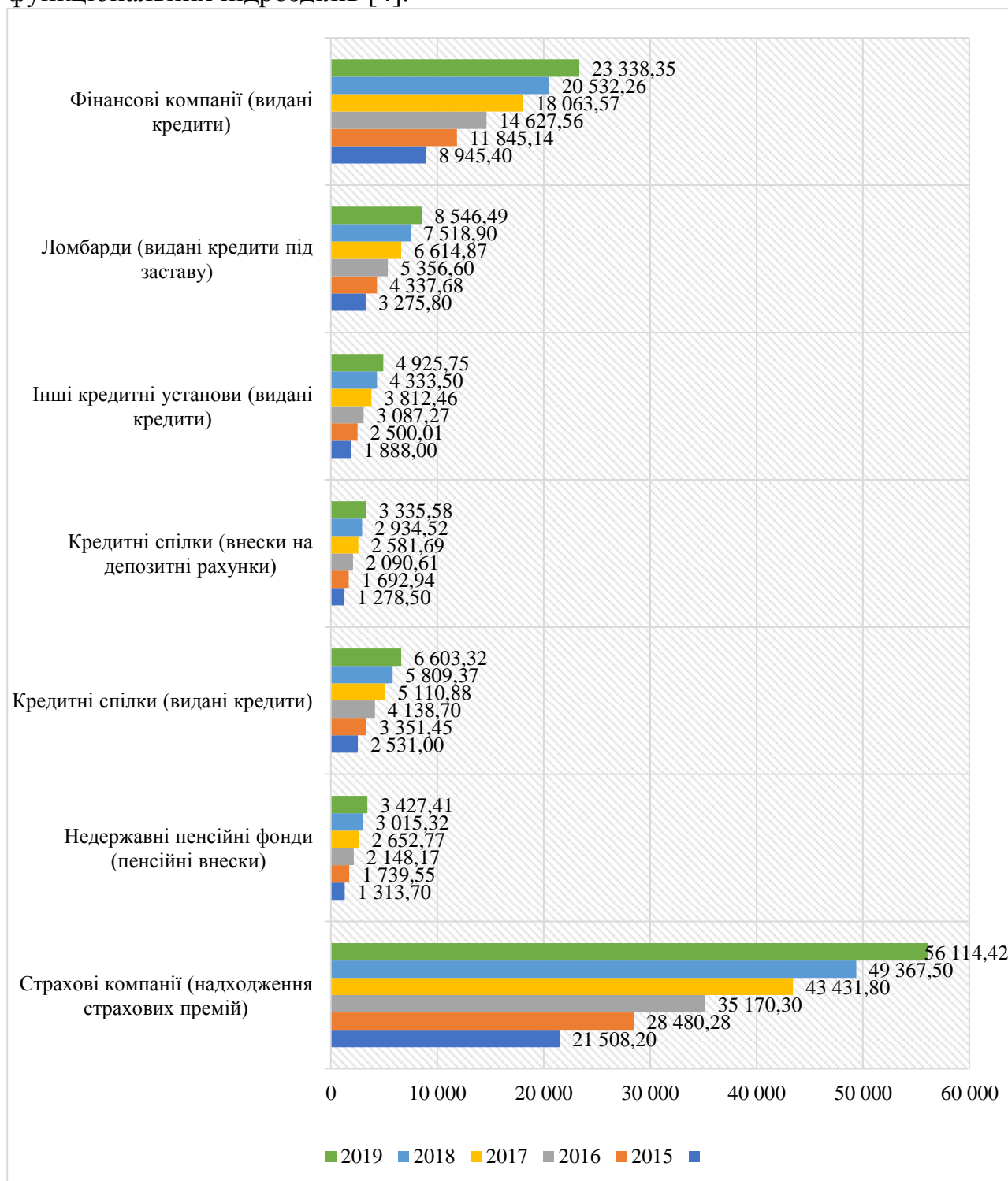

Рис. 1. Фінансові послуги в Україні за 2015 – 2019 рр., млн. грн.

Джерело: власна розробка автора на основі [3]

На даний момент у наукових дослідженнях недостатньо приділено увагу аналізу державних стратегій розвитку фінансового та банківського секторів на період до 2025 р., що є актуальним питанням та потребує подальших наукових

досліджень. Аналіз інституційного механізму і стратегії розвитку фінансового сектору та рівень технологічної та інформаційно-фінансової інтеграції національних фінансових корпорацій, банків, страхових та лізингових компаній показує, що стратегія їх конкурентної взаємодії тільки складається, виявляючи суперечності системного характеру.

Економічне середовище, що постійно змінюється, привносить у діяльність фінансово-кредитних інститутів нові аспекти та проблеми, вирішення яких багато в чому залежить від рівня їх стійкості. Забезпечення стійкості національного фінансового сектору - це стратегія розвитку на перспективу в умовах високої невизначеності фінансової глобалізації. У зв'язку з цим, потрібні ефективні методи управління фінансово-кредитною системою в умовах мінливого глобального організаційно-економічного середовища, пошук стратегій розвитку інтегрованого фінансового сектору. Загалом, ключовою особливістю сучасних тенденцій реформування регулятивних і наглядових органів фінансового сектору як розвинених країн, так і тих, що розвиваються, є посилення інституційних засад моніторингу ризиків для того, щоб своєчасно їх розпізнавати і блокувати канали поширення ризиків від інститутів фінансового сектору на всю економіку. В окремих випадках інституційна модернізація систем регулювання та нагляду передбачає посилення захисту прав кредиторів і вкладників, а також заповнення так званих інституційних провалів.

Разом з тим, проведені антикризові заходи в останні роки, на жаль, не усунули існуючих проблем, які накопичувалися роками у фінансовому секторі України та банківському його сегменті. Тому у контексті сучасних тенденцій, які відбуваються в світі, одним з основних напрямів реформування вітчизняного фінансового сектору повинна стати реалізація стратегічних напрямів та конкретизація їх цілей і можливостей виконання (табл. 3).

В Україні, на відміну від розвинених країн світу, темпи зростання фінансового сектору є дуже помірними. Фінансова глибина вітчизняної економіки залишається низькою. Це пов'язано з тим, що вітчизняні фінансові ринки залишаються малорозвиненими, а асортимент фінансових інструментів є обмеженим. Проте, незважаючи на цю обставину, за масштабами та специфікою уражень кризовими явищами фінансовий сектор України опинився серед лідерів економік країн з ринками, що розвиваються. Зазначимо, що на сьогодні пропонуються різні варіанти підходів щодо змін у структурі органів регулювання та нагляду фінансового сектору та його сегментів. Необхідність виділити регулятивні та наглядові функції в єдиний орган є світовою тенденцією. В багатьох країнах світу в останні десятиріччя відбувається суттєве зниження ефективності функцій нагляду центральних банків на фінансових ринках. Проте, незважаючи на ряд позитивних моментів перерозподілу регулятивних і наглядових функцій від центрального банку на користь мегарегулятора, такий розподіл функцій потребує більш детального розгляду та опрацювання практиками. Негативні сторони цього процесу можуть призвести до непередбачених наслідків, особливо в період фінансово-економічних криз і спадів.

Стратегічний розвиток фінансового сектора

Стратегічний напрям	Стратегічна ціль	Способи виконання
Фінансова інклюзія	Підвищення рівня фінансової грамотності населення	Проведення інформаційно-освітніх заходів для різних цільових аудиторій
	Розробка та впровадження регулювання ринкової поведінки	Впровадження програми ЄС в роботі інвестиційних фірм з клієнтами «best execution»
	Захист вкладників та інвесторів	Розширення кола учасників ФГВФО, збільшення сум гарантування вкладів в банках
	Забезпечення прозорості інформації	Запровадження стандартів розкриття інформації щодо основних фінансових продуктів
	Стимулювання розвитку платіжної інфраструктури для безготівкових операцій	Затвердження нормативних вимог для суб'єктів господарювання щодо проведення безготівкових розрахунків
Макроекономічний розвиток	Забезпечення стійкості державних фінансів	Проведення виваженої фіскальної політики та розширення участі Нацбанку у бюджетному процесі в часті опрацювання фіскальних ризиків
	Сприяння кредитуванню економіки	Стимулювання кредитування підприємств АПК за допомогою якості та надійності державних земельних реєстрів, доступу до них.
		Запуск функціонування фонду часткового гарантування кредитів під купівлю землі
	Розвиток синдикуваного кредитування	Уніфікація та стандартизація банківського продукту
		Сприяння наданню державних гарантій синдикуваним проектам
	Ефективне управління проблемними активами	Розвиток законодавства щодо продажу боргу фінансовим компаніям. Оптимізація оподаткування операцій з реалізації активів і застави
	Встановлення альтернативних способів врегулювання спорів	Запровадження медіації (залучення посередника) та її законодавче врегулювання

Стратегічний напрям	Стратегічна ціль	Способи виконання
Розвиток фінансового ринку	Дерегуляція ринків небанківських фінансових послуг з низьким рівнем ризику (крім ринку цінних паперів)	Розробка нормативно-правових актів для забезпечення дерегуляції ринків небанківських фінансових послуг з низьким рівнем ризиків або тих, які не відповідають вимогам ЄС
	Розвиток ринку страхових послуг	Розробка та прийняття законодавства щодо регулювання актуарної діяльності
		Впровадження механізму раннього реагування на ризики страхових компаній та виведення з ринку
	Забезпечення прозорості інформації	Запровадження стандартів розкриття інформації щодо основних фінансових продуктів
	Використання суб'єктами господарювання операцій фінансового лізингу	Розробка та прийняття законопроекту "Про фінансовий лізинг"
		Стандартизація форми звітності регуляторів: розробка та запровадження єдиних стандартів, форм та правил складання звітності для лізингодавців
	Підвищення захисту довіртелів фондів фінансування будівництва	Удосконалення регуляторного середовища на ринку залучення коштів в управління з метою фінансування будівництва житла
	Забезпечення податкового стимулювання фінансового сектору	Розробка механізму податкового стимулювання довгострокових інвестицій
		Удосконалення законодавства щодо оподаткування небанківських фінансових установ та споживачів їхніх послуг
		Створення сприятливої системи оподаткування ринку деривативних контрактів
Впровадження комплексної оцінки конкурентоспроможності ринків банківських і небанківських фінансових послуг України	Забезпечення податкового стимулювання здійснення публічної пропозиції емітентами цінних паперів на вітчизняному ринку	
	Розробка методології комплексної оцінки конкурентоспроможності ринку банківських послуг України	

Джерело: власна розробка автора

Австрія, Великобританія, Угорщина, Німеччина, Данія, Латвія, Мальта та Швеція мають єдиний орган нагляду за всіма фінансовими установами. Але для деяких із цих країн створення єдиного регулятивного органу мало негативні наслідки. Зокрема, експерти МВФ у червні 2018 року рекомендували Угорщині повернути функції регулювання та нагляду у Національний банк Угорщини з метою термінового посилення фінансового регулювання.

Не став позитивним досвід виділення функцій регулювання та нагляду в єдиний регулятивний орган і для Німеччини. Уряд Німеччини прийняв рішення про передачу повноважень за регулюванням і надглядом у банківській системі центральному банку країни – Бундесбанку. Критично оцінивши всі пропозиції щодо реформування системи регулювання та нагляду, зазначимо, що на сьогодні сегментарна модель функціонування фінансового ринку в Україні потребує підвищення ефективності регулювання та нагляду вже створених відомств – Національного банку України, Національної комісії з регулювання ринку фінансових послуг, Комісії з цінних паперів та фондового ринку, а також реалізації основних аспектів стратегічного планування їх діяльності.

Зміст стратегічного планування розкривають його процедури, зокрема прогнозування розвитку на довгостроковий період. З урахуванням стратегій реформування та розвитку галузей, які коригуватимуться один раз на 5 років, розробляються державні цільові програми. Стратегічний план розвитку фінансового сектора повинен визначати головну мету діяльності, цілі, завдання, плани дій та очікувані результати в довгостроковій та середньостроковій перспективі відповідно до визначених пріоритетів Уряду, які розкриваються у програмних документах [5].

Розроблені останнім часом рекомендації щодо покращення фінансових регуляторних механізмів в усіх країнах Євросоюзу можуть забезпечити реальний захист від ризиків. Базельський комітет з банківського нагляду, до якого входять представники фінансової влади 27 розвинених країн, погодив нові, більш жорсткі вимоги до банківського капіталу, взявши за основу рішення, прийняті міністрами фінансів і главами центробанків країн G20. Ці правила підвищують вимоги до власного капіталу банків і вводять нові вимоги щодо розрахунку обов'язкових внутрішніх резервів [6].

Зміцнення інституційної спроможності Національного банку та реформа монетарної політики стали вагомими чинниками стабілізації банківської системи України.

Водночас, падіння реального ВВП на 6,6% та 9,8% у 2014 та 2015 роках відповідно було посилено кількома хвилями значної девальвації гривні та банківською кризою, що мала наслідком зокрема масовий відплив депозитів з банківської системи та банкрутство банків [7].

Прийняті в 2015 році зміни до Закону України “Про Національний банк України”, спрямовані на запровадження у законодавство України визнаного у світі принципу незалежності центрального банку, суттєво посилили інституційну, функціональну, фінансову та безпосередню незалежність Національного банку України [8].

Макроекономічній стабілізації, на нашу думку, сприяли:

- переорієнтація монетарної політики на досягнення інфляційних цілей;
- перехід до режиму плаваючого обмінного курсу;
- виважена фіскальна політика, яка полягала в суттєвому зниженні дефіциту в державному і квазідержавному секторі, поступовому скороченні рівня державного боргу;
- впровадження принципів середньострокового бюджетного планування.

Інституційно спроможні регулятори фінансового сектору мають застосовувати єдині підходи та координувати зусилля для ефективного індивідуального та консолідованого нагляду за фінансовим сектором, здійснення регуляторного впливу, пропорційного регулювання, забезпечення прозорості й стимулювання конкуренції та контролю концентрації на фінансовому ринку. Фінансова стабільність можлива за таких умов (рис.2):

- впровадження ефективної системи раннього діагностування та нагляду за фінансовими групами;
- оцінка ризиків капіталу відповідно пруденційних показників, приведених у відповідність до вимог ЄС;
- поліпшення механізмів врегулювання неплатоспроможності учасників ринку та процедур їх виведення з ринку, у тому числі шляхом доступу регуляторів до державних реєстрів для цілей нагляду;
- посилення повноважень Національного банку;
- попередження розвитку системних ризиків;
- оцінка дії реальних і потенційних шоків на фінансовий сектор та його учасників.

Трансформацію і перерозподіл функцій між регуляторами фінансового сектору повинні здійснювати оптимізовані організаційні структури та удосконалені внутрішні процеси регуляторів, у тому числі з метою усунення конфлікту інтересів під час виконання ними повноважень.

Регулювання та нагляд у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, потребує урахування Міжнародних стандартів з протидії відмиванню доходів.

З метою забезпечення приведення державного регулювання та нагляду за діяльністю установ на ринках капіталу у відповідність до міжнародних стандартів Україна приєдналась до Меморандуму IOSCO, що сприяло інтеграції вітчизняного ринку у глобальні фінансові ринки та дало можливість використовувати міжнародну допомогу для боротьби із зловживанням на ринках капіталу, у тому числі дало змогу зменшити збитки інвесторів і втрати держави від транскордонних правопорушень.

Удосконалення корпоративного управління вимагає від вітчизняних компаній залучати інвестиції шляхом здійснення публічних пропозицій своїх цінних паперів.

Рис. 2. Індикатори реалізації стратегічних цілей стабілізації фінансового сектору України

Джерело: власна розробка автора

Інвестиційна привабливість України та легкість ведення бізнесу в Україні поліпшилась. Усування недоліків у функціонуванні ринку державних облігацій, в результаті чого збільшився попит і довіра в цілому до вітчизняних фінансових інструментів серед інвесторів, комплексно врегулювало питання функціонування ринку деривативів, що дало змогу запровадити повноцінні механізми хеджування.

Завдяки реалізації зазначених реформ зросли кількісні показники, що характеризують стан ринків капіталу (частини фінансового ринку, де формується попит і пропозиція на середньостроковий та довгостроковий позичковий капітал), зокрема збільшився обсяг торгів «класичними» корпоративними цінними паперами, у тому числі на організованому ринку, збільшилась кількість емітентів, цінні папери яких було включено до лістингу організованих ринків.

Реформи проведені в усіх сегментах фінансового сектору – у банківському секторі, секторі небанківських фінансових установ, на ринках капіталу полягають у такому:

- сегменти фінансового ринку очищені від проблемних установ,
- підвищена платоспроможність учасників,
- зміцнена стійкість фінансової системи,
- частково відновлена довіра клієнтів до учасників ринку.

Стратегія розвитку фінансовий сектору України має забезпечити його прозорість, конкурентність, стабільність, високотехнологічність, прибутковість та різноманітність. Також забезпечено відповідність стандартам ЄС у частині захисту прав споживачів, ліцензування, нагляду та контролю, відновлення платоспроможності фінансових установ, застосування заходів впливу, виведення з ринку проблемних фінансових установ.

Посиленню нагляду за діяльністю на страховому ринку сприяє забезпечення сільськогосподарських товаровиробників якісним страховим захистом, запровадження державного планування та регулярного фінансування програм субсидованого агрострахування в Україні. В європейських країнах діють програми страхування, які в основному базуються на добровільній участі та можливій допомозі від держави з оплатою страхового платежу. Лише в окремих країнах є чітко виражене обов'язкове страхування сільськогосподарських культур [9].

Прозорий та стабільний ринок взаємного кредитування можливо удосконалити та розширити за допомогою імплементації актів ЄС з метою забезпечення розвитку торгової, депозитарної, розрахункової та клірингової інфраструктури ринків капіталу.

В Україні поступово створюється сприятливе бізнес-середовище – в умовах низької інфляції економічне зростання стійке та якісне. Розширене кредитування реального сектору економіки, посилення платоспроможності приватних споживачів сприяють забезпеченню макрофінансової стабільності, зростає капіталізація банківської системи та ринку небанківських фінансових послуг.

Створення правового поля для розвитку ринку вторинних кредитів, визначення засад діяльності з управління заборгованістю за грошовими зобов'язаннями, механізмів роботи з правами вимоги, викупом проблемних активів можливе за умов впровадження механізму сек'юритизації фінансових та інших активів, а також вдосконалення механізм сек'юритизації іпотечних активів.

Ринки капіталу мають бути прозорими. На сьогодні, в публічному доступі є агрегована інформація про всі операції з фінансовими інструментами, зокрема створені торговий репозиторій та «data warehouse». Біржова, розрахункова та клірингова інфраструктури обслуговують всі основні ринки базових активів, як ринків капіталу так і організованих товарних ринків, зокрема енергоносіїв, зерна, металів, продукції хімічної промисловості, деревини тощо. Діяльність щодо колективного інвестування здійснюється відповідно до європейських стандартів. Запроваджено «класичні» інвестиційні фонди – UCITS, money market funds, venture capital funds та hedge funds.

Розвиток технологій, електронної комерції, використання смартфонів, цифрових валют привели до переходу традиційного банківського обслуговування та операцій з фінансовими інструментами у віртуальний простір. Вдосконалення регулювання інфраструктури платіжного ринку відповідно до стандартів ЄС сприяло до розвитку та здешевленню безготівкових платежів та створенню великої кількості FinTech-компаній в Україні.

У Національному банку створено Sandbox для стимулювання розвитку FinTech-компаній. Запроваджено регулювання діяльності краудфандингу та операцій з віртуальними активами. Завдяки стрімкій зміні потреб учасників фінансового ринку здійснено перебудову традиційної платіжної діяльності у цифровий формат, зросли обсяги безготівкових розрахунків (співвідношення безготівкових операцій до загального обсягу транзакцій – 75%), стали доступними фінансові послуги у форматі 24/7 незалежно від місцезнаходження клієнта, використання різноманітних методів віддаленої ідентифікації, посилилася конкуренція на фінансовому ринку з боку FinTech-компаній та появи нових IT-рішень та інструментів у фінансовому секторі, у тому числі регулятивні та наглядові технології.

Одним із пріоритетних напрямів діяльності регуляторів фінансового сектору є забезпечення кібербезпеки платіжної, депозитарної та біржової інфраструктури. Діджиталізація у фінансовому секторі стимулює розвиток цифрового суспільства в Україні.

Стратегія розробки концепції використання е-гривні (CBDC - Central Bank Digital Currency) на національному рівні обумовлює принципи використання е-гривні як заміни фіатної валюти (гривні) та запровадження більш легкого, швидкого або ефективного виконання регуляторних вимог учасниками фінансових ринків.

Визначені вектори розвитку та використання інноваційних інструментів для створення та функціонування відкритих консолідованих реєстрів, що поєднують інформацію з різних джерел. Такі реєстри широко

використовуються гравцями фінансового ринку для ідентифікації клієнтів, автоматизації бізнес-процесів. На законодавчому рівні встановлені правила використання відкритих API та затверджена стратегія використання для всіх учасників фінансового ринку. Створене законодавче поле для розвитку BigTech, діяльність таких гравців врегульована та забезпечує належний захист конфіденційних даних споживачів та кібербезпеку.

Отже, стратегія розвитку фінансового сектору для забезпечення сталого зростання в умовах інтеграції України у світовий фінансовий простір повинна забезпечити задоволення потреб споживачів у якісних та доступних фінансових послугах, підвищення конкурентоспроможності економіки в цілому, зменшення вартості та подовження строковості фінансових ресурсів для держави та підприємств.

Фінансова відкритість економіки України, а також структурно-функціональні деформації вітчизняного фінансового сектору актуалізують потребу реформування системи регулювання фінансового сектору, насамперед стосовно формування системи моніторингу ризиків, які можуть провокувати виникнення криз.

Для реалізації стратегії розвитку фінансового сектору потрібно врахувати такі критерії:

- удосконалення структури регулятивних органів фінансового сектору, визначивши модель структури, функції органів, розподіл повноважень і терміни перетворень. Доцільно зауважити, що модернізація структури регулювання потребує досить значного часу, тому її потрібно проводити в декілька етапів;

- надання прозорості регуляторам фінансового ринку через розробку та стандартизацію норм і процедур розкриття інформації про його стан, що розміщується на сайтах регулятивних органів та в пресі. Зобов'язати регуляторів надавати публічні звіти з періодизацією не рідше ніж один раз на півроку;

- модернізація систему обліку та нормативів регулювання фінансової сфери відповідно до міжнародних норм;

- проведення оцінки діяльності регуляторів фінансового ринку відповідно до міжнародних стандартів, зокрема стандартів IOSCO;

- надання права регулятивному органу взяти під власний нагляд будь-яку системоутворюючу банківську або небанківську фінансову установу, чия діяльність якої може загрожувати фінансовій стабільності країни;

- розробка системи заходів щодо захисту прав споживачів фінансових послуг через державні регулятивні органи;

- зобов'язання регулятивних органів щодо розробки програми їх колективної підтримки для недопущення зловживань у сфері підтримки фінансових установ у період нестабільної фінансової ситуації;

- створення ради з фінансової стабільності для представників фінансових регуляторів і науковців з метою оцінки ризиків та прийняття колективних рішень щодо координації дій регуляторів. Визначити організаційну структуру Ради та розробити положення про її функціонування;

– підвищення ролі регуляторів через прийняття окремих законів і внесення змін до законів, що посилюють їх фінансову незалежність від органів влади та наглядову самостійність, а також розробити механізми підзвітності та забезпечити прозорість діяльності цих органів;

– розробка законодавчої бази, що буде визначати діяльність регуляторів фінансового ринку.

На нашу думку, для забезпечення ефективного розвитку фінансового сектору в умовах фінансової глобалізації фінансові та кредитні установи повинні розвивати такі стратегії конкурентної взаємодії:

1. Стратегія маркетингу для стандартних фінансових послуг на наявних ринках з метою збільшення частки або обсягу ринку. Ця стратегія повинна передбачати збільшення обсягу консалтингових послуг у структурі продажів та споживання, залучення клієнтів шляхом впровадження нових технологій обслуговування, інтеграцію клієнтів за допомогою нових фінансових технологій у систему бонусного обслуговування та інформаційного супроводу ризиків.

2. Освоєння нових ринків за допомогою мережевих технологій організаційно - фінансової моделі інтеграції існуючих клієнтів у систему фінансово-кредитного та страхового обслуговування на основі інформаційного менеджменту. Суть стратегії полягає у формуванні стійкої позиції на нових ринках (інтернаціоналізація та глобалізація); формуванні нових клієнтських баз для розсування сегменту фінансових і страхових послуг.

3. Розвиток мережевих продуктів - продаж нових мережевих продуктів на старих ринках з метою збільшення частки ринку, розробки нових ринкових ніш, закріплення клієнтів. Така стратегія передбачає створення інноваційних мережевих продуктів та консалтингових послуг з високою часткою інноваційної, страхової та фінансової складової для нових клієнтів.

4. Диверсифікація ризиків, трансформація ринкових технологій, перехід в нову сферу діяльності з метою підвищити параметри взаємодії з клієнтською базою на основі розширення переліку фінансових послуг. Для такої стратегії характерним є формування інтегрованих бізнес-груп, страхових пулів, фінансових корпорацій; нові фінансові інструменти і складні фінансові послуги з високою часткою керуючого консалтингу; управління ризиками на основі використання фінансових інструментів і перестраховувальних компаній.

Фінансова та банківська системи повинні ефективно виконувати функцію фінансового посередництва, створювати сприятливе бізнес-середовище. Зростання ВВП, розширене кредитування реального сектору економіки, посилення платоспроможності приватних споживачів мають сприяти забезпеченню макрофінансової стабільності, а капіталізація банківської системи та ринку небанківських фінансових послуг має зростати. Вбачаємо за необхідне створення правового поля для розвитку ринку вторинних кредитів, визначення засад діяльності з управління заборгованістю за грошовими зобов'язаннями, механізмів роботи з правами вимоги, викупом проблемних активів, а також впровадження механізму сек'юритизації фінансових та інших активів та вдосконалення механізму сек'юритизації іпотечних активів.

Література:

1. Прокопенко О. В., Школа В. М. та ін. Управління інноваційною складовою економічної безпеки: монографія. Суми : Університетська книга, 2018. 312 с.
2. Balatskyi I., Andrieieva V., Solodovnik O., Lypchanskyi V. Research and methodological basis for ensuring the financial security of banks in Ukraine. *Business Perspectives*. 2018. Volume 13. Issue 4. P.143-152. URL : http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/8578/1/Research_and_methodological_basis_for_ensuring_the_%D0%9B%D0%B8%D0%BF%D1%87%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9.pdf.
3. Національна комісія, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг. URL : https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/SK/2018_rik
4. Берданова О. В., Вакуленко О. В., Тертичка В. В. Стратегічне планування: навчальний посібник. Львів : ЗУКЦ, 2008. 138 с.
5. Мельник Л. Г., Дегтярьова І. Б. Досвід Європейського Союзу у формуванні інноваційної стратегії сталого розвитку. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2012. №1. С. 190-200.
6. Фатюха Н. Г., Макушина Т. П. Аналіз динаміки ВВП України. *Ефективна економіка*. 2015. №12. С.12-18.
7. Закон України «Про національний банк України» № 679-XIV від 20.05.1999. URL : https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=190854.
8. Примостка О. О. Стратегії розвитку банківської системи України. *Бізнес-інформ*. 2016. №6. С. 204-209. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2016_6_32.
9. Клапків Ю. М. Особливості дотаційного страхування сільськогосподарських ризиків в Україні та ЄС. *Інноваційна економіка*. 2012. №11. С. 30-32. URL : <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/12157/1/Osoblyvosti%20dotatsiinoho%20strakhuvannia.pdf>.